

1

De fiscale jaarrekening van een eenmanszaak

Opgave 1.1

(berekening fiscale winst)

De journaalpost van het privégebruik auto/woning en de privéopnamen:

	090	Privé	22.800	
Aan	950	Privégebruik auto		3.000
Aan	960	Privégebruik bedrijfswoning		4.800
Aan	100	Kas		15.000

Opmerking: Het privégebruik van de auto is hier op een afzonderlijke grootboekrekening geboekt. In de praktijk wordt het privégebruik auto ook vaak gecrediteerd op de grootboekrekening 'Autokosten'. In de sjabloon van de inkomstenbelasting voor ondernemers moet het privégebruik auto worden opgenomen onder diverse bate voor maximaal de autokosten.

De fiscale winst-en-verliesrekening over 2025 ziet er als volgt uit:

Verkopen	€ 450.000
Af: Kostprijs van de omzet	<u>€ 325.000</u> -/-
Brutowinst	€ 125.000
Bij: Privégebruik auto	€ 3.000 +
Bij: Privégebruik bedrijfswoning	<u>€ 4.800</u> +
	€ 132.800
Af: Overige kosten	<u>€ 60.000</u> -/-
Winst	€ 72.800

De fiscale vermogensvergelijking:

Ondernemingsvermogen aan het einde van het jaar	€ 98.000
Ondernemingsvermogen aan het begin van het jaar	<u>€ 48.000</u> -/-
Mutatie van het ondernemingsvermogen	€ 50.000
Bij: Privéonttrekkingen	<u>€ 22.800</u> +
Winst (conform de resultatenrekening)	€ 72.800

Opgave 1.2

(realiteitsbeginsel)

1. De journaalpost van de kostprijs verkopen:

	800	Kostprijs verkopen	12.000	
Aan	700	Voorraden		12.000

De journaalpost van de nog te factureren verkopen:

	131	Nog te factureren verkopen	16.000	
Aan	850	Opbrengst verkopen		16.000

Opgave 1.3

(voorzichtigheidsbeginsel)

1. De journaalpost van de waardevermindering van de voorraad:

	810	Afboekingskosten incurante voorraden	250	
Aan	700	Voorraden		250

2. De koers van 1 USD is gestegen van € 0,80 naar € 0,90. In deze situatie is de vordering in euro's $5.000 \times € 0,10 = € 500$ meer waard geworden. Maar op grond van het voorzichtigheidsbeginsel waardeert onderneming Smit de vordering tegen de koers op het moment van verkoop (1 USD = € 0,80). De vordering komt op de balans voor $5.000 \times € 0,80 = € 4.000$.
3. De koers van 1 USD is gedaald van € 0,80 naar € 0,75. In deze situatie is de vordering in euro's $5.000 \times € 0,05 = € 250$ minder waard geworden. Op grond van het voorzichtigheidsbeginsel waardeert onderneming Smit de vordering nu tegen de lagere koers van € 0,75. De vordering komt op de balans voor $5.000 \times € 0,75 = € 3.750$. Fiscaal wordt een afwaardering van $€ 4.000 - € 3.750 = € 250$ als last genomen.

Opgave 1.4

(ondernemingsvermogen)

1. Als het huis wordt aangemerkt als ondernemingsvermogen, worden de volgende journaalposten gemaakt:

Van de aankoop van het huis:

	010	Pand	300.000	
Aan	100	Bank		300.000

Van het afsluiten van de hypothecaire lening:

	100	Bank	300.000	
Aan	080	Hypothecaire lening		300.000

We kunnen hiervan eventueel ook één gecombineerde journaalpost maken:

	010	Pand	300.000	
Aan	080	Hypothecaire lening		300.000

- Als het huis wordt aangemerkt als privévermogen, leidt de aankoop (en het afsluiten van een hypothecaire lening) niet tot een boeking in de administratie van de onderneming. Dit is uitsluitend anders als de onderneming een hypothecaire lening verstrekt aan de eigenaar. In dat geval wordt een boeking gemaakt voor uitgeleende gelden. De Belastingdienst zal zo'n lening echter niet snel als zakelijk aanmerken, omdat het pand is aangemerkt als privévermogen.
- Als het huis gedeeltelijk als privévermogen en gedeeltelijk als ondernemingsvermogen wordt aangemerkt, leidt dit tot de volgende journaalposten:

Van de aankoop van het huis:

	010	Pand	300.000	
Aan	100	Bank		300.000

Van het afsluiten van de hypothecaire lening:

	100	Bank	300.000	
Aan	080	Hypothecaire lening		300.000

Van de splitsing in 50% privé en 50% zakelijk:

	090	Privé	150.000	
Aan	010	Pand		150.000

	080	Hypothecaire lening	150.000	
Aan	090	Privé		150.000

We zouden van de bovenstaande journaalpost ook één gecombineerde boeking kunnen maken:

	010	Pand	150.000	
Aan	080	Hypothecaire lening		150.000

Opgave 1.5

(verwerking van privéonttrekkingen en privéstortingen in de vermogensvergelijking)

- De journaalpost van het privégebruik van de goederen:

	090	Privé	1.200	
Aan	700	Voorraden		1.200

Opmerking: Bij de bovenstaande journaalpost is aangenomen dat het gebruik niet ten laste van de omzet gaat, en dat het niet om kostbare artikelen gaat. Is dat wel het geval, dan moet de onttrekking tegen de verkoopprijs worden geadministreerd. Dan worden de volgende journaalposten gemaakt:

	090	Privé	1.800	
Aan	850	Omzet		1.800

	800	Kostprijs omzet	1.200	
Aan	700	Voorraden		1.200

2. Berekening fiscale winst door vermogensvergelijking:

Ondernemingsvermogen aan het einde van het jaar		€ 70.000
Ondernemingsvermogen aan het begin van het jaar		<u>€ 10.000</u> -/-
Mutatie van het ondernemingsvermogen		€ 60.000
Bij: Privéonttrekking goederen	€ 1.200*	
Bij: Privégebruik auto	€ 4.000	
Bij: Privéopnamen (52 × € 300)	<u>€ 15.600</u>	
		<u>€ 20.800</u> +
Winst		€ 80.800

* Hierbij is dus aangenomen dat het privégebruik van de goederen tegen de inkoopprijs mag worden geboekt.

Opgave 1.6 (verwerking privégebruik bij betaling)

1. De journaalpost van de betaling voor het privégebruik van de goederen:

	100	Liquide middelen	1.200	
Aan	700	Voorraden		1.200

De journaalpost van de betaling voor het privégebruik van de auto:

	090	Liquide middelen	4.000	
Aan	450	Autokosten		4.000

Opmerking: het heeft niet de voorkeur van de fiscus dat voor privégebruik wordt betaald. Zij ziet liever een boeking waarbij de rekening privé wordt gedebiteerd en buitengewone bate wordt gecrediteerd, conform opgave 1.5.

2. Het ondernemingsvermogen aan het einde van het jaar is:

Ondernemingsvermogen aan het einde van 2022, volgens opgave 1.5	€ 70.000
Bij: Geen boekingen ten laste van het eigen vermogen van het privégebruik van de goederen en het privégebruik van de auto	<u>€ 5.200</u> +
Gecorrigeerd eindvermogen	€ 75.200

3. De fiscale vermogensvergelijking:

Ondernemingsvermogen aan het einde van het jaar	€ 75.200
Ondernemingsvermogen aan het begin van het jaar	<u>€ 10.000</u> -/-
Mutatie van het ondernemingsvermogen	€ 65.200
Bij: Privéopnamen (52 × € 300)	<u>€ 15.600</u> +
Winst	€ 80.800

Opgave 1.7

(herinvesteringsreserve; berekening belastbare winst)

1. De commerciële journaalpost van de verkoop:

	130	Debiteuren	15.000	
Aan	040	Bedrijfsauto SR		11.000
Aan	930	Boekwinst*		4.000

* De boekwinst wordt als onderdeel van de jaarwinst toegevoegd aan het eigen vermogen.

De fiscale journaalpost van de verkoop:

	130	Debiteuren	15.000	
Aan	040	Bedrijfsauto SR		11.000
Aan	930	Boekwinst*		4.000

* De boekwinst wordt als onderdeel van de jaarwinst toegevoegd aan het eigen vermogen.

De fiscale journaalpost van de vorming van de herinvesteringsreserve (HIR):

	095	Eigen vermogen	4.000	
Aan	097	Herinvesteringsreserve		4.000

De bovenstaande journaalpost wordt gemaakt om de HIR zichtbaar te maken binnen het fiscale vermogen.

2. De commerciële journaalpost van de aankoop van de nieuwe bedrijfsauto:

	041	Bedrijfsauto ZK	19.000	
Aan	140	Crediteuren		19.000

De fiscale journaalposten van de aankoop van de nieuwe bedrijfsauto:

	041	Bedrijfsauto ZK	19.000	
Aan	140	Crediteuren		19.000

	997	Kosten aanwending HIR	4.000	
Aan	041	Bedrijfsauto ZK		4.000

Opmerking: De aanwending van de HIR komt als kosten in mindering op de fiscale winst van het jaar van aankoop. Hierdoor daalt het eigen vermogen met € 4.000. Dit komt op de balans tot uitdrukking doordat de herinvesteringsreserve van € 4.000 verdwijnt.

3. Berekening van de belastbare winst over 2024:

Fiscale winst volgens de winst-en-verliesrekening	€ 80.800
Bij: Niet-aftrekbare kosten	€ 465 +
Af: Toevoeging HIR	<u>€ 4.000</u> -/-
Belastbare winst	€ 77.265

Opgave 1.8

(fiscale reserves; berekening belastbare winst)

- De toevoeging aan de KER heeft geen invloed op de winst van deel 1 van de vermogensvergelijking. Het betreft hier een mutatie binnen het fiscale eigen vermogen (anders gezegd: het totale fiscale eigen vermogen verandert niet), die niet van invloed is op de berekening van de winst in deel 1 van de vermogensvergelijking. In deel 2 (de staart) van de vermogensvergelijking wordt wél rekening gehouden met de toevoeging aan de KER. De toevoeging van € 6.000 komt in mindering op de belastbare winst.

De aanwending van de HIR leidt wél tot een verlaging van het eigen vermogen, en daardoor tot een lagere winst. De winst daalt hierdoor met € 4.000. Maar omdat de boekwinst in 2024 al buiten de belastbare winst is gehouden, mag de winst in 2025 niet nóg een keer met hetzelfde bedrag worden verlaagd. Daarom wordt het bedrag van de HIR-aanwending in deel 2 (de staart) van de vermogensvergelijking weer bijgeteld.

Per saldo resteert in 2025 een aftrekpost in de staart van € 6.000 (toevoeging KER) -/- € 4.000 (aanwending HIR) = € 2.000.

2. De berekening van de belastbare winst over 2025:

Fiscale winst volgens de winst-en-verliesrekening	€ 61.040
Af: Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek	<u>€ 5.762</u> -/-
	€ 55.278
Af: Mutaties fiscale reserves KER en HIR	<u>€ 2.000</u> -/-
	€ 53.278
Af: Ondernemersaftrek (€ 2.470 + € 2.123)	<u>€ 4.593</u> -/-
	€ 48.685
Af: Mkb-winstvrijstelling (12,7% van € 39.580)	<u>€ 6.182</u> -/-
Belastbare winst	€ 42.503

Opgave 1.9

(berekening belastbare winst, bij aanwending van de HIR in hetzelfde jaar)

1. De boekwinst verhoogt de winst van deel 1 van de vermogensvergelijking met € 3.000. Als niet binnen hetzelfde jaar wordt geïnvesteerd, gaat de boekwinst als herinvesteringsreserve (HIR) naar de balans en wordt dit bedrag in deel 2 (de staart) van de vermogensvergelijking als aftrekpost in mindering gebracht op de belastbare winst. Maar nu de boekwinst in hetzelfde jaar in mindering wordt gebracht op de vervangende investering, komt de aanwending van de HIR als kostenpost in mindering op de winst van deel 1 van de vermogensvergelijking. Kortom: de boekwinst verhoogt de winst met € 3.000, en de aanwending van de HIR verlaagt de winst met eveneens € 3.000.

2. De berekening van de belastbare winst over 2025:

Ondernemingsvermogen aan het einde van het jaar	€ 180.000
Af: Ondernemingsvermogen aan het begin van het jaar	<u>€ 75.000</u> -/-
Mutatie van het ondernemingsvermogen	€ 105.000
Af: Privéstorting	<u>€ 25.000</u> -/-
Fiscale winst	€ 80.000
Bij: Privégebruik auto	€ 8.000 +
Bij: Desinvesteringsbijtelling	<u>€ 2.500</u> +
	€ 90.500
Mutatie HIR (is binnen het jaar aangewend)	€ 0
Af: Zelfstandigenaftrek	<u>€ 2.470</u> -/-
	€ 88.030
Af: Mkb-vrijstelling (12,7%)	<u>€ 11.180</u> -/-
Belastbare winst	€ 76.850

Opgave 1.10

(fiscale winst-en-verliesrekening; berekening belastbare winst)

1. De winst-en-verliesrekening over 2025:

Opbrengst artikelen	€ 157.000
Af: Inkoopprijs artikelen	<u>€ 74.000</u> -/-
Brutowinst	€ 83.000
Bij: Boekwinst garage	<u>€ 8.000</u> +
	€ 91.000
Af: Overige kosten (inclusief privégebruik auto)	<u>€ 23.000</u> -/-
Winst	€ 68.000

2. De berekening van de belastbare winst:

Winst	€ 68.000
Bij: Niet-aftrekbare kosten	<u>€ 500</u> +
	€ 68.500
Af: Energie-investeringsaftrek	<u>€ 2.500</u> -/-
	€ 66.000
Af: Toevoeging HIR	<u>€ 8.000</u> -/-
	€ 58.000
Af: Zelfstandigenaftrek	<u>€ 2.470</u> -/-
	€ 55.530
Af: Mkb-winstvrijstelling (12,7%)	<u>€ 7.052</u> -/-
Belastbare winst	€ 48.478

Opgave 1.11

(vermogensvergelijking)

1. De berekening van de winst en de belastbare winst:

Ondernemingsvermogen aan het einde van het jaar	€ 70.000
Ondernemingsvermogen aan het begin van het jaar	<u>€ 86.100</u> -/-
Mutatie van het ondernemingsvermogen	-/- € 16.100
Bij: Privéopnamen (€ 10.400 + € 3.500)	<u>€ 13.900</u> +
Winst	-/- € 2.200
Bij: Privégebruik bovenwoning	€ 2.800 +
Bij: Niet-aftrekbare kosten	<u>€ 600</u> +
	€ 1.200
Af: Toevoeging HIR	€ 2.300 -/-
Af: Ondernemersaftrek	<u>€ 2.123</u> -/-
	-/- € 3.223
Bij: Mkb-winstvrijstelling (12,7%)	<u>€ 409</u> +
Belastbare winst	-/- € 2.814

Opmerking: In deze situatie verlaagt de mkb-winstvrijstelling het verlies.

2. De fiscale winst-en-verliesrekening:

Verkopen	€ 265.000
Af: Kostprijs van de omzet	<u>€ 250.000</u> -/-
Brutowinst	€ 15.000
Privégebruik auto	€ 3.500 +
Boekwinst machine	€ 2.300 +
Af: Overige kosten	<u>€ 23.000</u> -/-
Winst	-/- € 2.200